

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В. Н. КАРАЗІНА
СОЦІОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
З ПІДГОТОВКИ РЕФЕРАТІВ, ЕСЕ, КУРСОВИХ,
ДИПЛОМНИХ І МАГІСТЕРСЬКИХ РОБІТ
для студентів соціологічного факультету

Харків

2012

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В.Н. КАРАЗІНА
СОЦІОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
З ПІДГОТОВКИ РЕФЕРАТІВ, ЕСЕ, КУРСОВИХ,
ДИПЛОМНИХ І МАГІСТЕРСЬКИХ РОБІТ
для студентів соціологічного факультету

Затверджено
на засіданні Вченої ради
соціологічного факультету
Протокол № 4 від 23 лютого 2012 р.

Харків
2012

Литовченко А.Д., В.М. Ніколаєвський, І.І. Шеремет. Методичні рекомендації з підготовки рефератів, есе, курсових, дипломних і магістерських робіт для студентів соціологічного факультету. – Харків: Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, 2012.

Описані загальні відомості, порядок виконання, структура, критерії оцінювання, правила оформлення та захисту рефератів, есе, курсових та кваліфікаційних (дипломних та магістерських) робіт.

Для студентів соціологічного факультету Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.

Рецензенти:

Култаєва М.Д., доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

Лисиця Н.М., доктор соціологічних наук, професор кафедри міжнародної економіки та менеджменту зовнішньоекономічної діяльності Харківського національного економічного університету

Затверджено на засіданні Вченої Ради соціологічного факультету Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.

Протокол № 4 від 23 лютого 2012 р.

ЗМІСТ

Загальні положення про підготовку письмових робіт: рефератів, есе, курсових, дипломних і магістерських робіт

Процес написання письмової роботи. Реферат та есе. Рецензія.

Структура, зміст, вимоги до оформлення й захисту курсової роботи

Основні критерії оцінювання курсової роботи

Порядок вибору теми дипломної та магістерської роботи

Структура, зміст та вимоги до оформлення дипломної роботи

Структура, зміст та вимоги до оформлення магістерської роботи

Вимоги до оформлення списку літератури. Правила посилань у науковій практиці

Порядок захисту дипломних та магістерських робіт

Основні критерії оцінювання кваліфікаційної роботи

Додатки

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ПІДГОТОВКУ ПИСЬМОВИХ РОБІТ: РЕФЕРАТИВ, ЕСЕ, КУРСОВИХ, ДИПЛОМНИХ І МАГІСТЕРСЬКИХ РОБІТ

Важлива роль у навчанні студентів, які опановують освітньо-професійну програму «бакалавр», «спеціаліст» чи «магістр» приділяється організації самостійної роботи, що має забезпечити успішне оволодіння не тільки змістом програми, але й навичками дослідження, творчої діяльності.

У світлі цього положення важливе значення має такий вид самостійної роботи студентів, як виконання письмових робіт (рефератів, есе, курсових робіт) та кваліфікаційних робіт (дипломних чи магістерських). Кожна з цих робіт підбиває певний підсумок у вивченні наук, визначених навчальним планом, і має за мету, в першу чергу, наступне:

- надання студентам можливості самостійного поглиблення знань, спеціалізації у межах обраного фаху;
- поглиблення й розширення знань студентів, підвищення рівня їхньої теоретичної підготовки;
- розвиток умінь роботи у бібліотеці, в тому числі пошуку літератури, конспектування, посилок на першоджерела;
- розвиток умінь та навичок письмового викладання думок, аргументовано та логічно висловлювати свою думку;
- залучення до науково-дослідної діяльності, освоєння її принципів;
- розвиток творчих здібностей студентів, у тому числі в освоєнні методології, організації дослідження, системному й технологічному баченні самого процесу дослідження;
- розвиток навичок публічного виступу й ведення наукової дискусії.

Кафедра, пропонуючи певний перелік тем рефератів, есе, курсових чи кваліфікаційних робіт, лише орієнтує на вивчення найбільш актуальних проблем, при цьому не виключаючи ініціативу та власний інтерес студентів.

Письмові роботи демонструють ступінь опанування студентами теоретичними й практичними навичками (аналізувати, синтезувати, виокремлювати головне, визначати закономірності й тенденції розвитку досліджуваних процесів; уміння самостійного пошуку інформації, її систематизації, узагальнення й опису; а також уміння пошукати джерела), допомагають виявити їхні наукові інтереси, прихильності й творчі здібності.

Кваліфікаційна робота (дипломна, магістерська) – це самостійне наукове дослідження, що передбачає новизну підходів до досліджуваної теми. Положення новизни виносяться на захист.

ПРОЦЕС НАПИСАННЯ ПИСЬМОВОЇ РОБОТИ. РЕФЕРАТ ТА ЕСЕ. РЕЦЕНЗІЯ.

Якість письмової роботи залежить, перш за все, від таких взаємопов'язаних компонентів:

- вибору проблеми та теми;
- матеріалу, який студент збирається використовувати (перш за все, конспекту прочитаної літератури);
- якості структурування, аналізу матеріалу;
- аргументації.

Перед тим, як приступити до написання роботи, як визначати її структуру, необхідно впевнитися у правильному розумінні теми, бо тема може інтерпретуватися по-різному, і щоб її висвітлити, може існувати декілька підходів. Важливо обрати та дотримуватися у роботі одного підходу. Доцільно ілюструвати визначені аспекти теми.

Структура письмової роботи складається із наступних частин:

- Вступ (до 10% загального обсягу тексту);
- Основна частина (до 80%);
- Висновки (до 10%).

Підготовка до написання письмової роботи починається з пошуку та вибору літератури.

З обраної теми необхідно прочитати не менш ніж 2-3 ключові статті або глави монографій, в яких містяться зрозумілі концептуальні рамки або теоретична аргументація, та/або в них наводяться емпіричні дані, зроблений огляд широкого кола літератури з проблеми та дана її оцінка. Такий підхід дозволить більш чітко уявляти напрямки подальшого читання та аналізу.

Важливо опрацювати також наукові праці, де представлені інші підходи до аналізу обраної теми. Це дозволить запобігти типової помилки – однобічному викладанню матеріалу у роботі.

Якщо у роботі використовуються статистичні дані, необхідно обов'язково указати час проведення такого дослідження, а в разі наведення результатів соціологічних (політологічних, маркетингових тощо) досліджень крім часу необхідно наводити прізвище автора та/або назву організації-виконавця, кількість опитаних, модель вибіркової сукупності, метод збору інформації.

Текст роботи має бути викладений чітко, логічно, грамотно. У тексті необхідно дотримуватися правил оформлення посилань на першоджерела.

Посилання використовуються для того, щоб передати думку автора першоджерела, для ідентифікації поглядів при зіставленні різних точок зору, для підкріплення окремих тез, міркувань самого студента. Наведена цитата повинна цілком відповідати оригіналу, супроводжуватися бібліографічною довідкою (П.І.Б. автора, назва роботи, місце видання, рік, сторінка). Посилання, що «вирвані з контексту», тобто неточно передають думку автора, який цитується, вважаються некоректними (докладніше див. розділ «Вимоги до оформлення списку...», Додаток 5).

КОНСПЕКТУВАННЯ ТА РЕФЕРУВАННЯ

Незважаючи на появу різноманітних засобів копіювання літератури, не втрачає актуальності конспектування найбільш важливих частин наукових праць. Саме конспектування дозволяє студенту конкретизувати думку науковця, структурувати фактичний матеріал, який міститься в літературі, на яку студент посилається. У конспекті повинні бути відображені не тільки відомості про історичні факти, які будуть використані в роботі, але й точка зору науковця на події, без чого неможливо написати вступ, важливою частиною якого є історіографічний опис. Крім того, в тексті роботи необхідно підтверджувати свої тези та висновки словами науковців (перш за все, визнаних), або наводити думку тих науковців, з якими студент полемізує.

Під час конспектування необхідно особливу увагу приділяти тим частинам джерела (статті, монографії, сайту тощо), котрі

використовуватимуться перш за все. Фрази, що були виписані повністю, необхідно виокремлювати лапками, тому що вони можуть бути потім сприйняті студентом як свої та помилково (без посилання на першоджерело) використані в його роботі.

Під час конспектування необхідно ретельно відбирати матеріал, орієнтуючись на вже окреслені планом розділи письмової роботи. Корисно відразу відмічати в конспекті, до якого розділу належить матеріал.

На початку конспекту джерела рекомендуємо дати його повний бібліографічний опис, а під час конспектування обов'язково вказувати сторінки, де розміщені фрагменти (тези, статистичні дані, ілюстрації тощо) тексту, що конспектується, що дозволить посылатися на нього у письмовій роботі.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО НАПИСАННЯ РЕФЕРАТУ

Реферат (лат. *refero* — доповідаю, повідомляю, висловлюю) — короткий виклад змісту наукової праці, книги або вчення, оформлене у вигляді письмової публічної доповіді; доповідь на задану тему, зроблена на основі критичного огляду відповідних джерел інформації (наукових праць, літератури з теми). Реферат є адекватним викладом змісту первинного тексту.

Основна мета реферування — формування культури та навичок роботи з першоджерелами. Робота з текстом допомагає студенту сформувати особистісну теоретичну позицію, виробити персональний стиль дослідницької діяльності.

Реферат має бути інформативним, об'єктивно передавати інформацію, відрізнятися повнотою викладу, а також коректно оцінювати матеріал, що міститься у першоджерелі.

Розрізняють два види рефератів: продуктивні та репродуктивні. Репродуктивний реферат відтворює зміст первинного тексту. Продуктивний містить творче або критичне осмислення джерела, що реферується.

Репродуктивні реферати в свою чергу поділяються на реферат-конспект та реферат-резюме. Реферат-конспект містить фактичну інформацію в узагальненому вигляді, ілюстративний матеріал, відомості про методи дослідження, результати дослідження та можливості їх застосування. Реферат-резюме містить лише основні положення даної теми.

Продуктивні реферати поділяють на реферат-доповідь та реферат-огляд. Реферат-огляд готується з використанням декількох джерел і зіставляються, порівнюються різні наукові підходи, точки зору з того чи іншого питання. У рефераті-довіді поряд з аналізом інформації першоджерела є також об'єктивна оцінка проблеми. Реферат даного виду має розгорнутий характер. Як правило, загальний обсяг реферату – 9-12 стор. Композиційно реферат складається з таких частин:

Титульний лист (оформлюється аналогічно до курсової роботи. Див. Додаток 1).

Зміст

Вступ (не більше 10% загального обсягу реферату), де обґрунтовується вибір теми, можуть бути представлені вихідні дані тексту, що реферується (назва, де(місто та видавництво) опублікований, рік виходу з друку), а також деякі відомості про автора (авторів) (П.І.Б., за можливості вчений ступінь та вчене звання, фах), презентується проблематика вибраної теми.

Основна частина (приблизно 80% загального обсягу), де викладений зміст тексту, що реферується, наводяться основні тези, які аргументуються. Основну частину доцільно розділити на глави/розділи, котрі повинні мати заголовки; якщо робота велика за обсягом, то глави/розділи бажано розділити на параграфи та також дати їм заголовки.

Висновки (не більше 10% загального обсягу реферату), де формулюються загальні висновки з проблеми, що заявлена у рефераті; окреслюються перспективи подальшого аналізу проблеми. Висновки не повинні бути переказом усього реферату. У разі, якщо реферат має описовий характер,

можна запропонувати прогноз щодо ймовірних тенденцій змін предмету дослідження, навести особисті ідеї щодо вирішення проблеми.

Щодо ознак реферату, то, перш за все, слід відмітити, що а) його зміст повністю залежить від змісту першоджерела, що реферується; б) реферат містить точний виклад основної інформації без викривлень та суб'єктивних оцінок.

ЯК НАПИСАТИ ЕСЕ

Есе (фр. *essai* «спроба, нарис», від лат. *exagium* «зважування») — варіант філософської, літературно-критичної, історико-бібліографічної, публіцистичної прози невеличкого обсягу та вільної композиції.

В есе висловлюються індивідуальні враження та міркування автора з того чи іншого конкретного приводу (предмету) та не претендує на вичерпне чи визначальне трактування теми. За обсягом та функціями есе подібно, з одного боку, до наукової статті та літературного нарису (з яким есе часто ототожнюють), а з іншого — до філософського трактату. Стилю есе притаманні образність, афористичність, парадоксальність, настанова на інтимну відвертість та мовну інтонацію. Перевага жанру в тому, що він певною мірою дає можливість реалізувати «політ думки», критично оцінити накопичене знання та запропонувати нестандартні ідеї з проблеми, що розглядається.

Головне завдання написання есе полягає в тому, щоб навчитися чітко, стисло та аргументовано викладати свою точку зору з тієї чи іншої проблеми, використовуючи категоріальний апарат соціології.

Есе допомагає ознайомитися з проблемою в усіх її проявах, «локалізувати» її в інтелектуальному (у тому числі, теоретичному, історичному) просторі, а вже потім викласти особисті (можливо, критичні) погляди на проблему.

Якість есе залежить від таких взаємопов'язаних складових, як матеріал, який необхідно використовувати (конспекти прочитаної літератури, лекцій, особисті міркування); рівня його обробки (осмислення); аргументації.

Завдання, що стоїть перед автором есе – дати аналітичну відповідь, пояснення, чому відбувається той чи інший процес, спостерігається те чи інше явище, яким чином це відбувається.

Структура есе складається з таких компонентів, як:

- Вступ: суть та обґрунтування вибору теми, доцільність підходу, що використовується для аналізу; визначення термінів, які використовуватимуться.
- Розвиток теми: аргументоване розкриття теми на основі зібраного матеріалу.
- Висновки: узагальнення та аргументовані висновки з теми з визначенням галузі використання.

Під час написання есе доцільним є використання підзаголовків для позначення ключових моментів аргументованого викладання. Це дасть змогу не відхилятися від зазначеної мети. Необхідно підкреслити, що сама послідовність підзаголовків свідчить про логічність (чи її відсутність) у викладанні теми.

Важливо звернути увагу на силу аргументації, на те, чи достатньо наведених статистичних (емпіричних) даних, чи грамотно й ефективно вони використані. Під час написання есе необхідно пам'ятати, що не може бути абсолютно «правильних» чи «неправильних» думок, поглядів, підходів до аналізу обраного предмету (проблеми) дослідження. Важливіше, щоб заявлену автором позицію було добре аргументовано, щоб було продемонстровано обізнаність автора з проблеми, що розглядається, проаналізовані підходи, аргументи інших дослідників; продемонстрована здібність до розуміння, оцінки та встановлення зв'язку між ключовими моментами проблеми; вміння диференціювати аналітичні підходи та моделі їх застосування до емпіричного матеріалу, дискусії з принципових питань.

Специфічним та важливим різновидом есеїстики є критичне есе. Воно може бути присвячене критичному перегляду будь-якої концепції, конкретних положень теорії, висновків за дослідженнями тощо. Крім того, критичний погляд може бути спрямований на конкретні процеси, події або явища (наприклад, в соціології політики). Критичне есе спрямоване на демонстрацію оригінального та прискіпливого мислення, дозволяє автору довести здатність долати тиск авторитету, науковий інфантилізм. Формування критичного ставлення як до наукового надбання, так і до соціальної дійсності в цілому, є обов'язковою умовою становлення самостійного, творчого наукового мислення.

РЕЦЕНЗІЯ

Рецензія – це аналітична робота, присвячена фаховій оцінці наукового видання, статті, звіту, дисертації, курсової роботи та інших видів наукових праць. Написання рецензії потребує уважного вивчення тексту, що рецензується, виокремлення ключових елементів, визначення змістовних характеристик, формулювання та викладення власної позиції з приводу вивченого матеріалу.

Рецензія складається з:

- обґрунтування вибору тексту для рецензування
- спочатку загальної, потім – конкретизованої характеристики змісту (мета, завдання, методи їхнього розв'язання, що використані автором тексту, що рецензується)
- визначення ступеня реалізації завдань, адекватності застосованих методів
- викладення позиції рецензента з приводу сильних та слабких сторін тексту з детальною аргументацією

- висновок щодо рекомендації або застережень до застосування тексту у науковій та навчальній роботі, рівня та масштабу його цікавості для різних груп аудиторії

Особливу роль під час написання рецензії, як і у випадку із критичним есе, відіграє здатність рецензента раціонально та критично оцінювати прочитане, проводити глибинний аналіз наукових текстів.

Обсяг конкретної рецензії визначається в залежності від обсягу тексту, що рецензується. Але, як правило, рецензія на наукову статтю не повинна перевищувати 3-5 сторінок, рецензія на монографію чи навчальний посібник – 10 сторінок стандартного аркуша формату А4 (210x297 мм), кегль 14пт; міжрядковий інтервал – 1,5; стиль тексту – звичайний, шрифт Times New Roman, із полями ліворуч – 2,5 см, праворуч – 1 см, зверху і знизу - по 2,5 см.

СТРУКТУРА, ЗМІСТ, ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ Й ЗАХИСТУ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота підбиває підсумок вивченню певного навчальної дисципліни і сприяє закріпленню отриманих знань, допомагає набуті необхідні навички роботи з літературою, її аналізу та осмислення, викладення матеріалу.

Основними етапами виконання курсових робіт є:

1. Вибір теми.
2. Визначення структури (плану) роботи.
3. Збір матеріалу, добір літератури з теми, оформлення списку використаної літератури.
4. Робота над текстом курсової роботи, підготовка першого варіанту тексту, обговорення тексту з науковим керівником.
5. Доробка тексту з урахуванням пропозицій наукового керівника.
6. Узгодження остаточного тексту з науковим керівником.
7. Одержання відзиву наукового керівника на роботу.
8. захист курсової роботи.

Під час підготовки курсової роботи студент обговорює з науковим керівником (в разі необхідності уточнює) структуру роботи, мету та завдання дослідження, бібліографію.

Вибираючи тему курсової роботи, вже на I курсі доцільно передбачити можливості її послідовної розробки на подальших курсах навчання та в кваліфікаційних (дипломній або магістерській) роботах. При цьому необхідно виходити не тільки з актуальності та наукового значення теми курсової роботи, але й враховувати можливості її реалізації з організаційної, матеріальної, фінансової тощо точки зору під час навчання в університеті.

Необхідно ознайомитися з основними джерелами (монографіями, статтями, звітами про наукові дослідження, нормативними документами,

офіційною статистикою тощо), що допоможе розібратися в найважливіших питаннях теми.

Добір літератури – самостійна робота студента, що повинна починатися з вивчення каталогів і бібліографічних джерел. Найбільше допомогти тут може предметно-алфавітний каталог. Добираючи літературу, необхідно звертати увагу на рік видання, при цьому, якщо йдеться про стереотипне видання, варто використовувати те, що видано останнім. Більш ранні видання доцільно використовувати у тих випадках, коли в них міститься важливий для роботи матеріал, що не включений у пізніші видання, або, якщо з поважних та незалежних від студента причин пізніше видання не можна отримати. Необхідно також враховувати, що законодавчі акти, нормативні документи, статистичні дані піддаються змінам, тому треба посилалися на щойно видані.

Композиційно курсова робота, як правило, складається з титульного листа, змісту, вступу, основної частини, висновків, списку літератури, додатку (якщо потрібно):

- **Титульний лист** (див. додаток 1)
- **Зміст** (план) – вказується структура роботи: вступ, назви глав і параграфів глав і параграфів (розділів і підрозділів), сторінки їхнього початку, висновок, список літератури, додаток (якщо потрібно).
- **Вступ** (2-3 сторінки), де обґрунтовується актуальність теми, ступінь її розробленості, вказуються основні публікації за даною темою, формулюються мета та завдання роботи. Не слід робити обґрунтування актуальності роботи багатослівним.
- **Основний** текст може складатися з глав і параграфів (розділів і підрозділів) (загальний обсяг 15-19 сторінок). Кожен розділ (глава) закінчується короткими висновками, що повинні бути обґрунтованими та грамотно викладеними.
- **Висновки** (2-3 сторінки), де містяться короткі висновки та пропозиції, що повинні бути чітко сформульовані, мати закінчену форму. Вони не

можуть суперечити висновкам до кожної глави (розділу) роботи, мають впливати із суті роботи й обов'язково з власного матеріалу, із власних спостережень і міркувань студента і містити те нове, до чого прийшов автор роботи.

- **Список використаних джерел** є однією з важливих частин курсової роботи. Він відбиває самостійну творчу роботу студента. У **Списку** наводяться всі першоджерела, використані під час написання курсової роботи. Бажано посилатися тільки на останні видання, якщо та чи інша книга витримала кілька видань. Більш ранні видання доцільно використовувати тільки в тих випадках, коли в них міститься важливий для аналізу матеріал, не включений у більш пізні видання. Дотримуватися посилань на найновіші видання важливо й при використанні законодавчих матеріалів, нормативних документів, статистичних даних, результатів соціологічних (політологічних, маркетингових тощо) досліджень, оскільки в іншому випадку вони можуть бути застарілими.

Докладніше про правила оформлення **Списку** та правила посилань йдеться у розділах «Процес написання письмової роботи...», «Вимоги до оформлення списку...», у Додатку 5.

- **Додаток** (якщо це необхідно), у якому містяться об'ємні статистичні дані (наприклад, таблиці), інструментарій, методика тощо. Додаток повинен мати свій заголовок. Якщо в роботі більше одного додатка, вони нумеруються послідовно арабськими цифрами. Кожен додаток починається з нової сторінки.

Загальний обсяг курсової роботи (не враховуючи додаток) дорівнює 22-26 сторінок, бажано набраних на комп'ютері на одному боці стандартного аркуша формату А4 (210x297 мм), кегль 14пг; міжрядковий інтервал – 1,5; стиль тексту – звичайний, із полями ліворуч – 2,5 см, праворуч – 1 см, зверху і знизу - по 2,5 см.

Усі сторінки мають бути пронумеровані. Не нумерується лише титульний лист.

Для захисту курсової роботи студенту надається 7-10 хв. для викладу основних положень роботи, а отже важливо грамотно розподілити час виступу.

У виступі бажано зосередитися на відповіді на наступні питання:

- В чому полягає сутність досліджуваної проблеми? Яка ступінь її розробленості?
- В чому полягають мета та завдання роботи?
- Чому вибраний саме цей об'єкт та предмет дослідження?
- Чому використовувались саме вибрані методи дослідження?
- Які висновки до роботи?

Студент має бути готовим до дискусії, а отже володіти категоріальним апаратом, знати основний зміст першоджерел, що наводяться у списку літератури до роботи.

ОСНОВНІ КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Основними критеріями оцінки курсової роботи є:

- відповідність вимогам кафедри;
- ступінь розробленості проблеми;
- міра самостійності роботи;
- використання наукових категорій і їх розгортання на усіх етапах дослідження, що пропонується;
- ступінь новизни;
- вміння поєднати теоретичний та емпіричний рівень аналізу;
- мова та стиль викладення;
- оформлення роботи
- рівень володіння матеріалом;
- аргументованість й точність відповідей на запитання.

ВИБІР ТЕМИ ДИПЛОМНОЇ ТА МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Тематика кваліфікаційних робіт розробляється кафедрою і проблемними науковими студентськими групами, доводиться до відома студентів не пізніше 15 вересня поточного навчального року.

Студент може продовжувати працювати над темою, обраною раніше під час підготовки курсових робіт. Але слід зазначити, що кваліфікаційна робота виконується студентом, як правило, за науковою-дослідною проблематикою кафедри.

Студент має погодити робочий варіант теми кваліфікаційної роботи із майбутнім керівником і подати на кафедру у формі заяви (див. додаток 2) не пізніше 25 вересня. На своєму засіданні кафедра затверджує тему і призначає наукового керівника. Теми кваліфікаційних робіт та наукові керівники затверджуються наказом по університету. Зміна теми та/або наукового керівника можлива лише як виняток. Для цього студент має представити відповідне обґрунтування, погодити свої пропозиції з кафедрою, довести підготовленість до роботи за новою темою і запропонувати кандидатуру фахівця з даної проблеми, згодного бути науковим керівником.

Тема роботи, підстави до її виконання, мета та завдання передбачуваного емпіричного дослідження, попередня структура та консультанти (в разі необхідності) визначаються в "Завданні до дипломної чи магістерської роботи" (див. додаток 6).

Консультації студента з науковим керівником мають на меті обговорення структури роботи, методології, додаткових статистичних і монографічних матеріалів, послідовності етапів дослідження тощо. Календарний графік роботи визначає періодичність консультативної допомоги студенту та контроль за підготовкою роботи в визначений кафедрою термін. Кафедра на своїх засіданнях заслуховує повідомлення

студентів та їхніх наукових керівників про хід проходження переддипломної практики та написання роботи.

СТРУКТУРА, ЗМІСТ ТА ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

Дипломна робота – самостійне наукове дослідження, що передбачає новизну підходів до досліджуваної теми. Положення новизни виносяться на захист.

У дипломній роботі студент має продемонструвати широку ерудицію та творчі навички, здатність критично осмислювати, узагальнювати, систематизувати наукову інформацію, оцінювати її переваги і недоліки, знаходити власне рішення, володіти та застосовувати знання про новітні тенденції з досліджуваної проблеми та методи її емпіричного вимірювання.

У **Вступі** обґрунтовується актуальність обраної теми. Уміння обрати тему, правильно її зрозуміти й оцінити з погляду своєчасності теоретичної та практичної значущості характеризує наукову зрілість і професійну підготовку студента. При характеристиці актуальності найбільш важливим є розкриття проблемної ситуації. У **Вступі** визначається мета і зміст поставлених завдань, об'єкт і предмет дослідження, може йтися про обрану методологію дослідження та гіпотези, дається короткий огляд літератури. Також вказуються застосовувані методи проведення соціологічного (політологічного) дослідження. У **Вступі** має бути сформульована наукова новизна у вирішенні поставленої задачі.

Глави (розділи) дипломної роботи містять теоретико-методологічну, спеціально-теоретичну, емпіричну частини та розділ про охорону праці в галузі, що пов'язана із темою роботи.

Методологічний розділ роботи являє собою опис тих світоглядних, філософських і загальнотеоретичних позицій, на які спирається автор. Уточнюються наукові категорії та поняття, із якими автор передбачає мати справу; визначаються логічні зв'язки, здійснюється перехід від макроструктур до спеціальних теорій та спільнот (регіональних, групових тощо).

У спеціально-теоретичному розділі роботи автор аналізує обрану проблему за допомогою концепцій, науково-категоріального апарату відповідних спеціальних та галузевих соціологічних (політологічних тощо) теорій.

В емпіричній частині роботи, як правило, дається діагностика проблемної ситуації, аналізуються реальні соціальні процеси чи явища в їхньому кількісному вимірі та динаміці, міститься опис програми дослідження (перш за все це стосується робіт за напрямом «соціологія»). Зміст і структура програми залежить від загальної спрямованості дослідження. Загальна схема програми може виглядати так:

- опис проблемної ситуації та формулювання проблеми;
- визначення та обґрунтування об'єкта і предмета дослідження;
- визначення мети та завдань дослідження;
- уточнення й інтерпретація основних понять;
- операціоналізація понять;
- попередній системний аналіз об'єкта дослідження;
- висування робочих гіпотез;
- стратегічний план дослідження;
- визначення методів дослідження;
- обґрунтування моделі вибіркової сукупності.

Якщо студент працює(вав) у проблемній групі, він описує в програмі дослідження ту частину, що є предметом його власного наукового пошуку. При цьому він посиляється на основні положення програми, розроблені керівником (колективом) проблемної групи. Дипломант описує також спеціальні, ним запропоновані вимірювальні процедури, виведені ним інтегральні та/або вторинні показники.

Кожне дослідження – власне або те, що наводиться для порівняння, необхідно представити даними про вибірку сукупність (модель, репрезентативність, кількість опитаних), хто (який дослідник чи організація, фірма) є його автором, час проведення дослідження. У разі наведення

результатів дослідження, проведеного іншими дослідницькими службами (групами), важливо навести обґрунтування коректності порівнянь.

Окремий (зазвичай, четвертий) розділ згідно наказу МОН № 969/922/216 від 21.10.2010 року містить інформацію про вимоги та правила техніки безпеки, офіційні документи та стандарти охорони праці в галузі. Враховуючи спеціалізацію та вимоги до підготовки студентів за професійним напрямом більше уваги треба приділяти законодавчій базі з охорони праці та організаційним принципам у діяльності підприємств та установ, методам раціональної організації праці, прийняття управлінських рішень тощо.

Кожен розділ (глава) дипломної роботи закінчується висновками обсягом до 1 сторінки. Вони мають бути науково обґрунтованими, самостійними, грамотно викладеними.

Структура дипломної роботи може складатися з наступних частин:

Зразок.

- **Вступ** (3-5 стор.)
- **Глава 1.** Теоретико-методологічні підходи до _____ (назва проблеми)
(Обсяг – приблизно 20 сторінок)
 - 1.1.
 - 1.2.
 - 1.3.
- **Глава 2.** Соціальні показники та індикатори ____ (назва основної проблеми)
(Обсяг – приблизно 10 сторінок)
 - 2.1.
 - 2.2.
 - 2.3.
- **Глава 3.** Динаміка змін у системі (наприклад, підготовки молодих вчених в галузі соціогуманітарних наук в Україні на сучасному етапі).
 - 3.1.
 - 3.2.
 - 3.3.(Обсяг – приблизно 25 сторінок)
- **Глава 4.** Охорона праці у галузі
(Обсяг – приблизно 10 сторінок)
- **Висновки** (3-5 сторінок)
- **Список використаних джерел**
- **Додаток(ки)**

Загальний обсяг дипломної роботи - 70-90 сторінок.

Формулювання назв глав і параграфів мають бути чіткими, короткими і послідовно розкривати зміст роботи.

Загальні **Висновки** дипломної роботи не є механічною сумою висновків, зроблених наприкінці розділів (глав), у них міститься те нове, істотне, що становить кінцеві результати дослідження. У висновках можуть міститися також практичні рекомендації, що впливають із проведеного дослідження.

Список використаних джерел є однією з важливих частин дипломної роботи. Він відбиває самостійну творчу роботу студента. У **Списку** наводяться всі першоджерела, використані під час написання дипломної роботи. Бажано посилатися тільки на останні видання, якщо та чи інша книга витримала кілька видань. Більш ранні видання доцільно використовувати тільки в тих випадках, коли в них міститься важливий для аналізу матеріал, не включений у більш пізні видання. Дотримуватися посилань на найновіші видання важливо й при використанні законодавчих матеріалів, нормативних документів, статистичних даних, результатів соціологічних (політологічних, маркетингових, медійних тощо) досліджень, оскільки в іншому випадку вони можуть бути застарілими.

Докладніше про правила оформлення **Списку** та правила посилань йдеться у розділах «Процес написання письмової роботи...», «Вимоги до оформлення списку...», у Додатку 5.

Список літератури не може містити менш, ніж 50 найменувань першоджерел.

Після списку літератури містяться **Додатки**, у яких наводяться інструментарій(і), таблиці, графіки, рисунки тощо. Зазначимо, що найбільш показові, на думку автора, таблиці та графіки можуть міститися і безпосередньо у тексті роботи. Нумерація таблиць та графіків вказується відповідно до розділу та підрозділу (напр., у розділі 2, підрозділі 2.3 таблиці повинні мати нумерацію: табл. 2.3.1, 2.3.2 тощо). Кожна таблиця та графік

(рисунок) повинні мати назву, що вказується після номеру. (напр., рис. 2.2.3 Електоральна підтримка лівих партій). Назва таблиці розміщується у правому верхньому куті, назва графіку – у нижньому правому куті. Якщо в таблиці або в графіку вказуються дані у відсотках, необхідно зазначити, відносно чого (опитаних або тих, хто відповів на запитання тощо) ці відсотки наведені (напр., «дані наведені у відсотках до опитаних»). Кожний додаток починається з нової сторінки і має свій заголовок та номер (якщо додатків два чи більше). У правому верхньому куті друкується слово «Додаток».

Робота має бути оформлена відповідно до прийнятих стандартів:

- надрукована на комп'ютері на одному боці стандартного аркуша А4 (210x297 мм), кегль 14пт; міжрядковий інтервал – 1,5; стиль тексту – звичайний, інтервали з полями ліворуч – 2,5 см, праворуч – 1 см, зверху та знизу – по 2,5 см.

Титульний лист оформлюється згідно Додатку 3.

Усі сторінки повинні бути пронумеровані. Не нумерується лише титульний лист.

До роботи додається анотація українською (російською) та англійською мовою (обсяг - 1-2 стор.). Анотація міститься наприкінці роботи.

В анотації зазначаються:

- предмет, об'єкт дослідження;
- мета роботи;
- методи дослідження;
- значення роботи і висновки;
- обсяг роботи, кількість таблиць, ілюстрацій тощо.

СТРУКТУРА, ЗМІСТ ТА ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Магістерська робота є кваліфікаційною науковою роботою на здобуття ступеня магістра.

Магістерська робота виконується магістрантом, як правило, за науково-дослідною проблематикою кафедри під керівництвом наукового керівника, затвердженого кафедрою.

У магістерській роботі студент має продемонструвати широку ерудицію та творчі навички, здатність критично осмислювати, узагальнювати, систематизувати наукову інформацію, оцінювати її переваги і недоліки, уміння нестандартно мислити, знаходити власне рішення, володіти та застосовувати знання про новітні тенденції з досліджуваної проблеми та методи її емпіричного вимірювання, висувати нові наукові ідеї.

Магістерська робота є авторським науковим дослідженням, виконаним особисто у вигляді спеціально підготовленого рукопису. У ній містяться елементи наукової новизни в постановці, висвітленні і вирішенні соціологічної (політологічної) задачі. Композиція магістерської роботи містить такі елементи: титульний лист, вступ, основна частина, висновки, список літератури, додаток (у разі необхідності). Структура магістерської роботи уточнюється в процесі роботи й узгоджується з науковим керівником. Обсяг роботи (без додатків) – 90-110 сторінок.

Робота має бути оформлена відповідно до прийнятих стандартів:

– надрукована на комп'ютері на одній стороні стандартного аркуша А4 (210x297 мм), кегль 14пт; міжрядковий інтервал – 1,5; стиль тексту – звичайний, інтервали з полями ліворуч – 2,5 см, праворуч – 1 см, зверху та знизу – по 2,5 см.

Докладніше див. попередній розділ «Структура, зміст та вимоги до оформлення дипломної роботи».

Усі сторінки мають бути пронумеровані. Не нумерується лише титульний лист. Титульний лист оформлюється згідно Додатку 4.

У **Вступі** обґрунтовується актуальність обраної теми. Уміння обрати тему, правильно її зрозуміти й оцінити з погляду своєчасності теоретичної та практичної значущості характеризує наукову зрілість і професійну підготовку магістранта. При характеристиці актуальності найбільш важливим є розкриття проблемної ситуації. У вступі визначається мета і зміст поставлених завдань, об'єкт і предмет дослідження, може йтися про обрану методологію дослідження та гіпотези, дається короткий огляд літератури. У **Вступі** також вказуються застосовувані методи проведення соціологічного (політологічного) дослідження. У **Вступі** має бути сформульована наукова новизна у вирішенні поставленої задачі.

Обов'язковою вимогою до магістерської роботи є проведення самостійного соціологічного (політологічного) дослідження, що є принципово новою вимогою в порівнянні з іншими видами робіт студентів. Одна з глав (розділів) повинна бути присвячена аналізу отриманого емпіричного матеріалу.

Окремий (зазвичай, четвертий) розділ згідно наказу МОН № 969/922/216 від 21.10.2010 року містить інформацію про вимоги та правила техніки безпеки, офіційні документи та стандарти охорони праці в галузі. Враховуючи спеціалізацію та вимоги до підготовки студентів за професійним напрямом більше уваги треба приділяти законодавчій базі з охорони праці та організаційним принципам у діяльності підприємств та установ, методам раціональної організації праці, прийняття управлінських рішень тощо.

Кожен розділ (глава) магістерської роботи закінчується висновками обсягом до 1 сторінки. Вони мають бути науково обґрунтованими, самостійними, грамотно викладеними.

Загальні висновки магістерської роботи не є механічною сумою висновків, зроблених наприкінці розділів (глав), у них міститься те нове,

істотне, що становить кінцеві результати дослідження. У висновках можуть міститися і практичні рекомендації, що впливають із проведеного дослідження.

Список використаних джерел – одна з істотних частин магістерської роботи. Він відбиває самостійну творчу діяльність магістранта. Бажано посилатися тільки на останні видання, якщо та чи інша книга витримала кілька видань. Більш ранні видання можна використовувати лише в тих випадках, коли в них міститься важливий для аналізу матеріал, не включений у більш пізні видання. Дотримуватися посилань на найновіші видання важливо й при використанні законодавчих матеріалів, нормативних документів, статистичних даних, оскільки в іншому випадку вони можуть бути застарілими.

Докладніше про правила оформлення **Списку** та правила посилань йдеться у розділах «Процес написання письмової роботи...», «Вимоги до оформлення списку...», у Додатку 5.

До роботи додається анотація українською (російською) і англійською мовою (*обсяг – 1-2 сторінки*). Анотація міститься наприкінці роботи.

У цілому правила оформлення додатків до магістерської роботи, анотацій та магістерської роботи в цілому співпадають з правилами оформлення дипломної роботи (див. розділ «Структура, зміст та вимоги до оформлення дипломної роботи» та Додатки даних РЕКОМЕНДАЦІЙ).

Бажано, щоб основні положення магістерської роботи були представлені в наукових публікаціях автора.

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ. ПРАВИЛА ПОСИЛАНЬ У НАУКОВІЙ ЛІТЕРАТУРІ

Список використаних джерел є обов'язковою складовою частиною студентської письмової роботи (реферату, курсової, кваліфікаційної – дипломної чи магістерської).

Складання списку – тривалий процес, що розпочинається фактично з моменту визначення теми роботи. Важливо відразу почати вести бібліографічну картотеку, виписуючи з каталогів, бібліографічних посібників, списків літератури у інших роботах джерела, що мають відношення до теми. Важливою вимогою до складання Списку є однаковість в оформленні.

Бібліографічний список слід називати «Список використаних джерел».

У Списку наводяться бібліографічні відомості про всі використані під час підготовки письмової роботи першоджерела. Праці, на які у тексті роботи немає посилань, у Списку не вказуються.

Джерела у Списку наводяться за алфавітом прізвищ перших авторів або назв (у колективних працях).

Треба разом з тим пам'ятати, що спочатку вказуються монографії, потім статті в часописах, газетах. Бібліографічний опис проводиться мовою оригіналу, при цьому якщо у списку літератури є джерела на інших мовах (окрім української чи російської), то вони об'єднуються в один ряд і розміщуються наприкінці загального списку. У бібліографічному описі необхідно зазначити том, частину, випуск, номер, місце видання, рік, який дається арабськими цифрами. При складанні Списку можна використовувати скорочення, які відповідають держстандарту. У назві книжки чи статті скорочення не використовують.

«Список використаних джерел» розміщується відразу після тексту роботи, передуючи додаткам. Відомості про присутність списку використаних джерел відображаються у «Змісті».

Зразки опису найуживаніших видів джерел наведені у Додатку 5.

При використанні у роботі цитат, статистичних даних, таблиць, ілюстрацій тощо обов'язковими є посилання на першоджерела.

Посилання (цитати) використовуються для того, щоб передати думку автора першоджерела, для ідентифікації поглядів при зіставленні різних точок зору, для підкріплення окремих тез автора. Якщо цитується пряма мова іншого автора, то таке посилання береться у лапки. Наведена цитата повинна цілком відповідати оригіналу, супроводжуватися бібліографічною довідкою (П.І.Б. автора, назва твору, місце видання, рік, сторінка тощо). Цитати з дореволюційних видань наводяться за правилами сучасної орфографії.

Посилання, що неточно передають думку автора, який цитується, тобто «вирвані з контексту», вважаються некоректними.

Якщо автор не дотримується цих правил, то він може бути звинувачений у плагіаті.

Плагіат – це використання чужих висловів, ідей, результатів дослідження без посилання на джерело. Як правило, плагіат передбачає публікацію праці (або її фрагменту) іншого автора під своїм ім'ям. Плагіат є порушенням авторського права і фактично є актом інтелектуальної крадіжки. Іншим видом несумлінного виконання письмової роботи є компіляція, тобто поєднання результатів досліджень, думок тощо інших авторів без самостійного аналізу. Студентські письмові роботи з ознаками плагіату чи компіляції не оцінюються.

Посилання розташовані безпосередньо у тексті відразу після слів, статистичних даних, до яких вони відносяться.

У разі, якщо автор посилається на першоджерело (книгу, статтю, збірку тощо) в цілому, то у квадратних дужках позначається номер, який має дане першоджерело у списку літератури до даної роботи (наприклад, [15]).

Якщо автор посилається на фрагмент першоджерела (статистичні дані, висловлювання автора тощо), необхідно вказувати сторінку(и), де саме цей фрагмент розташований (зразок: [15, с. 22-23]).

Якщо автор посилається на більш, ніж одне першоджерело, то вони відокремлюються за допомогою крапки з комою (зразок: [15; 17; 21, с.8]).

У випадку, коли у роботі посилання на книгу одного автора наводяться на одній сторінці одне за одним, перше посилання на сторінці оформлюється згідно правил, а замість наступного пишуть слова «Там само» або «Там же» і вказують сторінку, якщо вона не співпадає зі сторінкою попереднього посилання. Для видань латиницею треба вказувати „Ibid”. Див. також розділ «Процес написання письмової роботи...», Додаток 5).

ПОРЯДОК ЗАХИСТУ ДИПЛОМНИХ ТА МАГІСТЕРСЬКИХ РОБІТ

Попередній захист кваліфікаційних (дипломних та магістерських) робіт проводиться на кафедрі спеціалізації студента. Після передзахисту студенту надається можливість з урахуванням зауважень внести корективи до тексту роботи.

Кваліфікаційна робота (у 2-х примірниках) має бути переплетена; на останній сторінці тексту вказується дата подання роботи і ставиться підпис автора. Після цього робота здається науковому керівнику для написання «Відзиву» і зовнішньому рецензенту для одержання «Рецензії». Далі робота здається на кафедру для одержання допуску до захисту. Для підготовки до захисту студенту бажано мати робочий варіант своєї роботи.

Захист проводиться Державною екзаменаційною комісією (ДЕК) на відкритому засіданні. На засідання запрошуються члени ДЕК, науковий керівник, рецензенти, викладачі кафедри, студенти.

Процедура захисту передбачає, як правило, наступне:

- повідомлення студента про зміст та основні результати роботи (7-10 хв.);
- питання членів ДЕК, присутніх до автора і відповіді на них;
- виступ наукового керівника;
- виступ рецензента(ів);
- відповідь студента на зауваження до роботи та/або виступу з боку наукового керівника та рецензента (якщо вони мають місце);
- виступи присутніх на захисті;
- заключне слово студента (2-3 хв.).

Студент повинен продумати логіку свого виступу, а й можливо викласти основні його тези у письмовій формі. У виступі можна коротко викласти основні ідеї роботи, тенденції, що характеризують стан досліджуваного явища (процесу), ступінь новизни предмета й об'єкта дослідження, методи збору первинної інформації та аналізу, найважливіші

результати та висновки, практичні рекомендації щодо можливого застосування результатів тощо.

Студент має бути готовим до дискусії, володіти категоріальним апаратом, знати основний зміст робіт, що наводяться у списку літератури. Слід також дотримуватися етичних правил під час дискусії з рецензентами і виступаючими.

Бажано підготувати до захисту наочні експонати (схеми, таблиці, діаграми тощо) та закріпити їх на дошці в аудиторії чи розповсюдити серед членів ДЕК), використовувати сучасні, у тому числі мультимедійні технології презентації, – що б допомогло присутнім на захисті звернути увагу на найцікавіші результати дослідження.

Оцінка магістерської/дипломної роботи дається Державною екзаменаційною комісією на своєму закритому засіданні. Кожен член комісії виставляє оцінку й аргументує її.

ОСНОВНІ КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Основними критеріями оцінки кваліфікаційної роботи є:

- ступінь розробленості проблеми, уміння поєднати теоретичний та емпіричний рівні аналізу, використання категорій і їхнє розгортання на всіх рівнях пропонованого дослідження, ступінь новизни, міра самостійності, уміння орієнтуватися в матеріалах власного і порівняльного досліджень, грамотність, стиль та оформлення роботи;
- логіка викладу під час захисту;
- аргументованість та точність відповідей на запитання і критичні зауваження.

ДЕК разом із кафедрою вирішує питання про рекомендацію роботи для публікації, до участі в конкурсі проектів тощо.

Якщо захист магістерської/дипломної роботи визнається ДЕК незадовільним, студент може за умови доопрацювання захищати її наступного року повторно.

Студент допускається до повторного захисту протягом трьох років після закінчення основного курсу. У випадку закінчення цього терміну студенту видається довідка про те, що він прослухав курс в університеті за визначений термін, указуються дисципліни, з яких він здав іспити, але права одержання диплому він позбавляється.

**Зразок титульного листа
курсової роботи**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені В.Н. КАРАЗІНА

СОЦІОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра _____

КУРСОВА РОБОТА

з _____
(назва навчальної дисципліни)
на тему

студента(ки) денної (заочної) форми навчання

(прізвище, ім'я, по батькові)

Науковий керівник:

(вчений ступінь, звання, посада,

прізвище, ім'я, по батькові)

Харків

(рік)

**Зразок заяви про вибір теми
магістерської/дипломної роботи**

Завідувачу кафедри

(вчений ступінь, звання, прізвище,
ім'я, по батькові)

студента(ки) __ курсу
денної (заочної) форми навчання
групи _____ соціологічного
факультету

(прізвище, ім'я, по батькові)

З А Я В А

Прошу затвердити тему магістерської/дипломної роботи

(назва роботи)

і призначити науковим керівником _____

(вчений ступінь, звання, прізвище, ім'я, по батькові)

Дата

Підпис

**Зразок титульного листа
дипломної роботи**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені В.Н. КАРАЗІНА

СОЦІОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра _____

ДИПЛОМНА РОБОТА
на тему

студента(ки) денної (заочної) форми навчання

(прізвище, ім'я, по батькові)

Науковий керівник:

(вчений ступінь, звання, посада,

прізвище, ім'я, по батькові)

Харків

(рік)

**Зразок титульного листа
магістерської роботи**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені В.Н. КАРАЗІНА

СОЦІОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра _____

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА
на тему

студента(ки) денної (заочної) форми навчання

(прізвище, ім'я, по батькові)

Науковий керівник:

(вчений ступінь, звання, посада,

прізвище, ім'я, по батькові)

Харків

(рік)

Список використаних джерел оформлюється за таким стандартом:

Монографії, 1-3 автори:

Сокурская Л. Г. Студенчество на пути к другому обществу: ценностный дискурс перехода / Сокурская Людмила Георгиевна. – Харьков : Харьковский национальный университет имени В. Н. Каразина, 2006. – 576 с.

Волянська О. В. Соціальна психологія : навчальний посібник / О. В. Волянська, А. М. Ніколаєвська. – К. : «Знання», 2008. – 275 с. (Вища освіта ХХІ століття).

Култаєва М. Д. Європейська теоретична соціологія ХХ-ХХІ століття : навчальний посібник / Култаєва М. Д., Навроцький О. І., Шеремет І. І. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2008. – 328 с.

Монографії, 4 автори:

Людина і світ : видання четверте, стереотипне : навчальний посібник / [В. Ю. Вілков, В. М. Ніколаєвський, В. В. Омельченко, О. І. Салтовський] ; за заг. ред. В. М. Ніколаєвського. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2007. – 464 с.

Монографії, 5 та більше авторів:

Город и государство: проблемы, тревоги, надежды горожан востока Украины / [Бакиров В.С., Кушнарев Е.П., Кизилев А.И. и др.] ; под ред. В. С. Бакирова, Е. П. Кушнарера. – Харьков : Форт Лтд, 1996. – 236 с.

Якість життя населення пострадянських країн у соціологічному вимірі : Колективна монографія / [В. С. Бакіров, В. М. Ніколаєвський, О. І. Кізілов та ін.] ; за ред. В. С. Бакірова. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2008. – 216 с.

Багатотомні видання:

Історія національної Академії наук України. 1941-1945 / [Упорядник Л. М. Яременко та ін.] – К. : Нац. бібл. України ім. В.І. Вернадського, 2007. – (Джерела з історії науки України)
Ч. 2 : Додатки. – 2007. – 573 с.

Перекладні видання:

Эриксон Э. Г. Идентификация: юность и кризис / Э. Г. Эриксон ; пер. с англ. – М. : Прогресс, 1996. – 342 с.

Словники:

Энциклопедический социологический словарь / Под общ. ред. академика РАН Осипова Г. В. – М. : ИСПИ РАН. – 1995.

Збірники наукових праць:

Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства : Збірник наукових праць. – Харків : Видавничий центр Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, 2007. – 603 с.

Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. «Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія теорія, методи». – 2009. – № 844. – 288 с.

Складові частини книги:

Ручка А. Субкультури як соціологічний конструкт / А. Ручка // Субкультурна варіативність українського соціуму / За ред. Н. Костенко, А. Ручки. – К. : Ін-т соціології НАН України, 2010. – С. 11-26.

Складові частини збірника:

Бакіров В. С. Соціологічний факультет Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна: перші двадцять років / Бакіров Віль Савбанович // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна : збірник наукових праць. Серія: Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи. – № 941'2011. – С. 9-12.

Вакуленко С. М. Особливості аналізу емоційної складової споживання / Вакуленко Світлана Миколаївна // Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства : Збірник наукових праць. – Випуск 17. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. – С. 203-207.

Складові частини журналу:

Кравченкова Г. М. Стигматизація професій в українському суспільстві як рефлексія кризового дискурсу (за матеріалами якісного дослідження) / Г. М. Кравченкова // Український соціум. – № 4(35) / 2010. – С. 60-70.

Тези доповідей:

Кислова О.Н. Интеллектуальный анализ данных в социологии: современное состояние и перспективы развития / Ольга Кислова // Соціологія в ситуації соціальних невизначеностей : Тези доповідей учасників I Конгресу Соціологічної асоціації України. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2009. – С. 77.

Гужва О.А. Особенности организационно-управленческой культуры политического лидера в современном политическом пространстве: коммуникативный подход / Гужва Ольга Алексеевна // Інноваційний розвиток суспільства за умов крос-культурних взаємодій : Збірник матеріалів IV Міжнародної науково-практичної конференції для студентів, аспірантів, науковців. – Суми : Видавничо-виробниче підприємство «Мрія» ТОВ, 2011. – 356 с. т. II.

Стаття з газети

Савельєв Є. Елітні університети, еліта країни, елітна країна. Криза чи нова роль університетів? / Савельєв Є., Юрій С. // Дзеркало тижня. – № 20. – 28 травня 2005 р.

Веб-сайт в Internet:

<http://www.sociologos.narod.ru/chmatko/topos.htm>

Стаття в Internet:

Swedberg R. What is Happening in Economic Sociology? [online].

Available: <http://www.gsm.nci.edn/econsoc/Swedberg.html> (March 15, 2002).

Виступ Уповноваженого з прав людини Н.І.Карпачової у Верховній Раді України під час представлення Спеціальної доповіді "Стан дотримання та захисту громадян України за кордоном" (02.04.2003) // Доступно на : http://www.ombudsman.kiev.ua/Vicnuk_4/vis4_04.html

Голіков О. С. Культурний капітал української молоді в умовах трансформації системи освіти: ризики, можливості, перспективи / Голіков Олександр Сергійович // Соціологія майбутнього [Електронний ресурс] : електронний науковий журнал з проблем соціології молоді та студентства. - № 1 (1) / 2010. Режим доступу до журн. : http://www.sociology.kharkov.ua/socio/index.php?option=com_content&task=view&id=230&Itemid=108

Документ:

Великая хартия вольностей, ст. 7 // Памятники по истории Англии XI-XIII вв. – М., 1936. – С. 96.

Дисертації:

Мурадян О. С. Індивідуалізм та комунітаризм як ціннісні засади способу життя : Дис. ... кандидата соціол. наук : 22.00.01 / Мурадян Олена Сергіївна. – Харків, 2011.

Автореферати дисертацій:

Хижняк О. В. Соціальна толерантність в теоретико-соціологічному вимірі : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. соціол. наук : спец. 22.00.01 «Теорія та історія соціології» / О. В. Хижняк. – Харків, 2010.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені В.Н. КАРАЗІНА

Факультет _____

Кафедра _____

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Завідувач кафедри _____

« ____ » _____ 201__ р.

ЗАВДАННЯ

Завдання щодо підготовки магістерської/дипломної роботи
студенту

(прізвище, ім'я та по батькові)

1. Тема магістерської/ дипломної роботи _____

2. Спеціальна частина _____

Затверджена наказом по Харківському національному університету
імені В. Н. Каразіна

№ ____ від « ____ » _____ 201__ р.

3. Термін здачі студентом роботи « ____ » _____ 201__ р.

4. Вихідні дані до магістерської/дипломної роботи

5. Перелік питань, що підлягають розробці, або короткий зміст магістерської/ дипломної роботи:

а)

б)

в)

г)

д)

6. Перелік схем, таблиць, ілюстрацій тощо до роботи:

7. Прізвище, ім'я, та по батькові консультанта(ів) (із зазначенням розділів роботи, з яких проводились консультації)

Дата видачі завдання «__» _____ 201__ р.

_____(Підпис студента)

_____(Науковий керівник)

Додаток:

1. Завдання додається до виконаної кваліфікаційної роботи, разом із якою подається в ДЕК.
2. Крім завдання студент повинен одержати від керівника календарний графік роботи на весь період написання кваліфікаційної роботи із зазначенням термінів виконання окремих її етапів.